

[https://doi.org/10.58442/3041-1858-2025-33\(62\)-144-165](https://doi.org/10.58442/3041-1858-2025-33(62)-144-165)

УДК 159.9:352.08:355.01

Ринжук Тетяна Вячеславівна,
здобувач наукового ступеня (PhD)
у галузі психології
Українського державного університету
імені Михайла Драгоманова.
Київ, Україна.

 <https://orcid.org/0009-0002-6292-7584>
pohurska@icloud.com

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРЕДСТАВНИКІВ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В КРИЗОВИХ УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

Анотація. У статті проаналізовано психологічні особливості діяльності представників органів місцевого самоврядування (ОМС) у кризових умовах сьогодення, коли актуалізується проблема захисту і збереження життя мешканців територіальних громад через війну в Україні водночас із необхідністю інноваційних перетворень в умовах реформ, що пов'язані з розбудовою української держави. Показано актуальність дослідження, за результатами якого стає можливим виявити психологічний ресурси, що закладені в особистості представників ОМС й тих функцій, що вони виконують, з метою оптимізації їхньої діяльності і, водночас, досягнення професійного благополуччя. Розкрито сутність місцевого самоврядування як гілки публічної влади, що має як спільні (спрямованість на вирішення всіх проблем суспільного значення для певних територій, виконання суспільно значущих завдань і функцій та ін.), так і відмітні ознаки порівняно з органами державного управління, що актуалізують своєрідне інтелектуально-вольове відчуття злитності із громадою, її цінностями та інтересами, які відповідають як інтересам спільноти, так і інтересам кожного мешканця громади. Виокремлено специфіку та проблеми діяльності представників ОМС: 1) певна самостійність у відносинах із центральною державною адміністрацією та її безпосередніми представниками на місцях, визначальна роль у формулюванні потреб і запитів громадян та розробленні на цій основі проектів функціонування й відновлення громад, що в умовах суперечливості владних повноважень органів місцевого самоврядування і державної служби посилює значення мотивації

діяльності представників ОМС у контексті відданості суспільній місії; 2) яскраво виражений суб'єктний характер діяльності представників органів місцевого самоврядування, що постійно ускладнюється; передбачає розмаїття складних видів конкретної діяльності в умовах невизначеності, а то й хаосу, властивих сьогоденню з одночасним зростанням відповідальності за наслідки прийнятих рішень; 3) творчий характер діяльності представників органів місцевого самоврядування через домінування нестандартних ситуацій; виражену прогностичну природу розв'язуваних завдань; необхідність прийняття відповідальних рішень у складних, інформаційно насичених ситуаціях, що зумовлюють необхідність опрацювання великого обсягу інформації, генерації нової інформації та її ретрансляції іншим людям – мешканцям громади – у вигляді відповідного рішення; 4) особиста участь представника ОМС у виконанні сформованого ним же професійного рішення й задач, що передбачає подвійний процес спонукання до дії, тобто спонукання себе та інших для досягнення цілей публічного управління; 5) висока психічна напруженість, інші негативні психічні стани, висока психологічна ціна через персональну відповідальність за результати діяльності результати якої є наочними і емоційно навантаженими через близькість до мешканців громади та наявність статусу такого мешканця разом із хронічним дефіцитом часу, постійним ризиком, що може спричинити професійні стреси, втомлюваність, погіршення здоров'я суб'єктів – представників ОМС особливо в умовах війни; 6) можливість досягнення цілей ОМС можливе лише за умови партнерської взаємодії з органами державного управління. Констатовано доцільність розроблення та апробації моделі професійного благополуччя представників ОМС як важливої умови їхньої дієвості у складних умовах сьогодення.

Ключові слова: органи місцевого самоврядування; суб'єкт; психічний стан; публічна влада; професійна діяльність; відповідальність; професійний стрес; професійне благополуччя; державна служба; територіальна громада.

ВСТУП / INTRODUCTION

Постановка проблеми / Statement of the problem. У сучасних умовах невизначеності й змін актуалізується проблема досягнення професійного благополуччя фахівців як важливого чинника ефективності їхньої

професійної діяльності. Особливого значення набуває ця проблема для представників органів місцевого самоврядування (ОМС), які діють як в умовах реформ, що пов'язані з розбудовою української держави, так і в кризових умовах воєнного стану, коли йдеться про захист і збереження життя українських громадян – мешканців територіальних громад і країни в цілому. Вочевидь, що розв'язання зазначеної проблеми можливо за умови використання психологічних резервів, що закладені в особистості представників ОМС і тих функціях, що вони виконують. Розкриття цих резервів потребує аналізу психологічних особливостей професійної діяльності посадових осіб органів місцевого самоврядування, яка реалізується в межах публічної влади.

Аналіз (основних) останніх досліджень і публікацій / Analysis of (major) recent research and publications. Слід зазначити, що психологічні особливості та проблеми професійної діяльності фахівців різних сфер суспільного життя загалом і в кризових умовах сьогодення зокрема вже були предметом досліджень багатьох науковців (С. Максименко, Л. Карамушка, О. Креденцер та ін., 2020; V. Balakhtar, O. Bondarchuk, & S. Kazakova, 2024 та ін.). Що ж до психологічних особливостей діяльності представників ОМС, вони були досліджені значно менше. Більше уваги приділялося вивченню особливостей діяльності представників іншої гілки публічної влади – представників органів державного управління, зокрема, персоналу держадміністрацій (Л. Карамушка, О. Філь, В. Левковець, О. Альохіна, В. Михайленко, 2008; О. Ільницький, 2023 та ін.), з якими представники ОМС мають спільні ознаки, але й, разом з тим, суттєві відмінності (В. Петренко, 2016; V. Kovalchuk, 2023; I. Martyniuk, 2018 та ін.). Ці відмінності виходять із самої природи місцевого самоврядування, «...яка полягає в тому, що воно є, з одного боку, аналогом центрального уряду, а з іншого – формою народовладдя, що забезпечує реалізацію прав громадян на місцеве самоврядування, а місцевому населенню – можливість перетворення своєї волі в публічну владу», спрямовану на забезпечення стійкого, стабільного розвитку суспільства й держави (Р. Карагіоз, 2018, с. 75).

Досягнення цієї мети значно утруднено в умовах війни через безліч породжених нею проблем, як-то: скорочення державних ресурсів, падіння місцевої економіки й відповідно доходів мешканців територіальних громад; зменшення частки населення (в основному чоловічого) через перебування на війні, зростання кількості людей з інвалідністю; поява вимушених переселенців, що створює підґрунтя для виникнення конфліктів між різними групами людей, загострення психологічних проблем (І. Пирога, М. Пирога, 2023, с. 121) і все це на тлі посилення інформаційно-психологічної війни,

розгортання так званої інформаційно-психологічної спеціальної операції (ІПСО) з боку агресора, а також цілої низки викликів сьогодення, як-то: низький рівень благополуччя, непослідовність та незавершеність реформ, корупцію, погіршення середовища життєдіяльності, загрозлива демографічна ситуацію в країні, посилення еміграції, насамперед досвідчених кваліфікованих спеціалістів та молоді, та інших загроз, що виокремлені в аналітичній доповіді Центру внутрішньополітичних досліджень (В. Потапенко, В. Баранник, Н. Бахур та ін., 2023).

У цих умовах надзвичайно важливо виокремити й забезпечити саме психологічний аспект діяльності представників органів місцевого самоврядування як важливого ресурсу їхньої професійної діяльності, що й визначило проблематику даної статті.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ / AIM AND TASKS

Мета статті: обґрунтувати психологічну специфіку професійної діяльності представників органів місцевого самоврядування у кризових умовах сьогодення.

Відповідно до зазначеної мети у статті поставлено такі **завдання**:

- здійснити теоретичний аналіз наукової літератури з проблем професійної діяльності представників ОМС;
- виокремити психологічні особливості професійної діяльності представників ОМС у кризових умовах сьогодення.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ / THEORETICAL FRAMEWORK

Дослідження ґрунтується на концептуальних положеннях: теорії самодетермінації (автономності) особистості (Е. Деці, Р. Раян та ін.); концептуальних підходах до професійного становлення фахівців загалом і професій типу «людина-людина» зокрема (О. Кокун, Л. Карамушка, С. Максименко та ін.). Важливе значення в контексті теми нашого дослідження мають раціогуманістичні засади розвитку особистості в системі неперервної професійної освіти, на базі яких Г. Балл розрізняє фахівців і професіоналів у контексті їхньої духовності, а також теоретичні основи становлення місцевого самоврядування в зарубіжних країнах та Україні, презентовані в напрацюваннях О. Євтушенко, Т. Лушагіної, В. Олійника, М. Ребкало та ін.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ / RESEARCH METHODS

Для досягнення поставленої мети застосовано теоретичні методи наукового дослідження: теоретичний аналіз сучасного стану досліджуваної

проблеми у психологічній літературі, узагальнення й систематизація наукових підходів до визначення психологічної специфіки діяльності представників органів місцевого самоврядування в кризових умовах сьогодення.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ / RESEARCH RESULTS

Місцеве самоврядування є найважливішою складовою демократичного державного устрою, невіддільною частиною загальнодержавної системи стримувань і противаг, що забезпечує поєднання інтересів держави, кожного окремо взятого міста, селища, села, чи іншої відособленої населеної території (територіальної громади), сприяє гармонізації прав і свобод людини й громадянина з інтересами держави й суспільства, особливо в період кризових станів і трансформаційних перебудов (Р. Карагіоз, 2018; Ю. Шайгородський, Т. Андрійчук, А. Дідух та ін., 2011 тощо).

Слід врахувати, що як зазначає В. Петренко (2016), будучи двома гілками публічного управління, державне управління та місцеве самоврядування мають ряд спільних ознак: 1) спрямованість на виконання суспільно значущих завдань і функцій, що зумовлює універсальний характер публічної влади в контексті вирішення всіх проблем суспільного значення для певних територій; 2) інституційний характер, функціонування через легітимні публічні інститути (органи публічної влади), що створені за територіальною ознакою; 3) безперервність функціонування та загальність, що вимагає охоплення владою всіх осіб на відповідній території та обов'язковість для них владних рішень; 4) правова форма функціонування, що забезпечує діяльність за законодавчо встановленою процедурою, оформлення владних рішень правовими актами та можливість використання передбачених законодавством засобів примусу для реалізації своїх рішень. У цьому контексті важливу роль відіграє право встановлення й стягнення загальнообов'язкових податків та зборів з населення; самостійне формування бюджету. Водночас місцеве самоврядування, що реалізується через локальні органи, які ієрархічно не підпорядковуються іншим органам і є самостійними в межах закону та загального правового порядку, має свою специфіку через більш тісні зв'язки з мешканцями територіальних громад, від імені яких воно діє (а не від імені народу в цілому чи держави як органи державного управління). Фактично, територіальна громада є первинним носієм влади, у системі органів якої відсутня жорстка ієрархія і підпорядкованість; вона розповсюджується лише на територію адміністративно-територіальних одиниць (муніципій),

а матеріально-фінансову базу функціонування її органів складають комунальна (муніципальна) власність і місцевий (муніципальний) бюджет (там само). Примітно, що внаслідок війни на теренах України жителем територіальної громади є не лише особа, яка задекларувала або зареєструвала своє місце проживання на відповідній території, а й внутрішньо переміщена особа (ВПО), що фактично проживає / перебуває на цій території (Г. Усова, 2025).

Примітно, що територіальну громаду характеризує так зване інтелектуально-вольове відчуття, що проявляється у: відчутті мешканців у приналежності до неї та емоційній безпеці через розділений емоційний зв'язок, переживання спільності долі; можливості усвідомлювати себе вільним, реалізувати особисті бажання і, водночас, мати відчуття злитності зі спільнотою, її цінностями та інтересами, що відповідають як інтересам спільноти, так і інтересам індивіда (О. Батанов, 2023).

Важливе значення для виокремлення психологічних особливостей діяльності ОМС має той факт, що місцеве самоврядування як особлива підсистема публічного управління, яке є інструментом реалізації публічної влади (Є. Міщук, О. Лісевич, 2018), має певну, доволі велику самотійність у відносинах із центральною державною адміністрацією та її безпосередніми представниками на місцях.

Територіальні громади знаходяться в самому центрі процесів як планування, так і реалізації владних рішень місцевого значення. Їхня роль є визначальною у формулюванні потреб і запитів громадян та розробленні проєктів функціонування та відновлення, що адаптовані до цих запитів. Вони сьогодні зазвичай не можуть чекати на рішення «згори», а мусять самотійно розв'язувати проблеми місцевого розвитку – створення нових робочих місць, збільшення зайнятості населення, залучення інвестицій, зростання доходів місцевих бюджетів, покращення якості життя, розвиток благоустрою та інфраструктури (І. Пирога, М. Пирога, 2023, с. 120–121).

Як відомо, система місцевого самоврядування як така включає: територіальну громаду; сільську, селищну, міську раду; сільського, селищного, міського голову/старосту; виконавчі органи сільської, селищної, міської ради; районні та обласні ради, що представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст та органи самоорганізації населення. При цьому згідно статті 3 Європейської Хартії місцевого самоврядування його основними представницькими органами є сільські, селищні, міські ради, що представляють відповідні територіальні громади та реалізують від їх імені та в їх інтересах функції й повноваження місцевого самоврядування, у нашому випадку визначені Конституцією України та її

законами. Формування рад відбувається за результатами народного волевиявлення, що здійснюється через вибори.

Порядок обрання громадян на службу в ОМС висвітлено у Законі України «Про службу в органах місцевого самоврядування» відповідно до 1 статті якого служба в органах місцевого самоврядування – це професійна, на постійній основі діяльність громадян України, які займають посади в органах місцевого самоврядування, що спрямована на реалізацію територіальною громадою свого права на місцеве самоврядування та окремих повноважень органів виконавчої влади, наданих законом.

Посадовою особою місцевого самоврядування є особа, яка працює в органах місцевого самоврядування, має відповідні посадові повноваження щодо здійснення організаційно-розпорядчих та консультативно-дорадчих функцій і отримує заробітну плату за рахунок місцевого бюджету. До таких осіб відносяться:

- голова /заступник голови обласної, районної, районної у місті ради, які обираються відповідною радою з числа її депутатів шляхом таємного голосування;
- сільський, селищний, міський голова, який обирається територіальною громадою шляхом таємного голосування, за виключенням Київського міського голови, який обирається шляхом прямих виборів;
- заступник міського голови – секретар Київської міської ради; голова районної у місті Києві ради, які обираються відповідною радою з числа її депутатів згідно Закону України «Про столицю України – місто-герой Київ»;
- керівник секретаріату (керуючий справами) районної, обласної ради, керуючий справами виконавчого апарату обласної і районної рад, який призначається відповідно головою районної, обласної ради на конкурсній основі чи за іншою процедурою, передбаченою законодавством України;
- заступники сільського, селищного, міського голови з питань діяльності виконавчих органів ради, керуючий справами (секретар) виконавчого комітету сільської, селищної, міської, районної у місті ради, секретар сільської, селищної, міської ради, які затверджуються/обираються відповідною радою за пропозицією сільського, селищного, міського голови;
- голови постійних комісій з питань бюджету обласної, Київської та Севастопольської міських рад, які обираються радою на строк її повноважень із числа депутатів цих рад;
- керівники відділів, управлінь та інші працівники органів місцевого самоврядування, які призначаються відповідно сільським, селищним, міським головою, головою районної, районної у місті, обласної ради на

конкурсній основі чи за іншою процедурою, передбаченою законодавством України.

А відповідно до статті 10 цього ж Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування» голови районних, районних у містах, обласних рад, Київський та Севастопольський міський голова та міські голови (міст обласного і республіканського в Автономній Республіці Крим значення) мають право самостійно (без конкурсу) добирати та приймати на службу своїх помічників, радників (патронатну службу) тощо.

Така самостійність у відносинах із центральною державною адміністрацією та її безпосередніми представниками на місцях, визначальна роль у формулюванні потреб і запитів громадян та розробленні на цій основі проєктів функціонування й відновлення громад в умовах суперечливості владних повноважень органів місцевого самоврядування і державної служби посилює значення мотивації діяльності представників ОМС у контексті відданості суспільній місії (T. Forte, G. Santinha, M. Oliveira, & M. Patrão, 2022).

Це зумовлює яскраво виражений суб'єктний характер діяльності представників органів місцевого самоврядування, що постійно ускладняється; передбачає розмаїття складних видів конкретної діяльності в умовах невизначеності, а то й хаосу, властивих сьогоденню з одночасним зростанням відповідальності за наслідки прийнятих рішень. Адже згідно із статтею 144 Конституції України рішення органів місцевого самоврядування зупиняються у встановленому законом порядку з одночасним зверненням до суду лише з мотивів їх невідповідності Конституції чи законам України (О. Євтушенко, Т. Лушагіна, 2013, с. 148–149).

Проявів суб'єктності потребує й творчий характер діяльності представників органів місцевого самоврядування через домінування нестандартних ситуацій; виражену прогностичну природу розв'язуваних завдань; необхідність прийняття відповідальних рішень у складних, інформаційно насичених ситуаціях, що зумовлюють необхідність опрацювання великого обсягу інформації, генерації нової інформації та її ретрансляції іншим людям – мешканцям громади – у вигляді відповідного рішення. При цьому йдеться про особисту участь представника ОМС у виконанні сформованого ним же професійного рішення й задач, що передбачає подвійний процес спонукання до дії, тобто спонукання себе та інших для досягнення цілей публічного управління.

Усе це зумовлює високу психічну напруженість, інші негативні психічні стани, високу психологічну ціну через персональну відповідальність за результати діяльності результати якої є наочними і емоційно

навантаженими через близькість до мешканців громади та наявність статусу такого мешканця разом із хронічним дефіцитом часу, постійним ризиком, що може спричинити професійні стреси, втомлюваність, погіршення здоров'я суб'єктів – представників ОМС особливо в умовах війни.

Водночас, ставлення до себе як до суб'єктів, творців свого життя, зрілих особистостей, властиве далеко не кожному представнику ОМС, набуває особливого значення в разі необхідності подолання дисфункціонального стресу та його негативного впливу на довгострокові результати психічного здоров'я серед посадовців місцевих органів влади в кризових умовах сьогодення (N. Pinchuk, O. Pinchuk, O. Bondarchuk, V. Balakhtar, K. Balakhtar, N. Onopriienko-Kapustina, M. Shyshkina, & O. Kuzminska, 2022; Y. Fan, L. Guan, F. Shang, X. Yang, J. Hu, M. Liu, H. Ma, 2024 та ін.).

Наряду із відносною автономністю та суб'єктним характером діяльності представників ОМС досягнення її цілей можливе лише за умови *партнерської взаємодії з органами державного управління* як засобом підвищення результативності й правомірності своєї діяльності в очах громадян.

Водночас актуальним є питання про розмежування функцій та повноважень місцевих державних адміністрацій і органів місцевого самоврядування, що зумовлено тим, що *ці дві гілки публічної влади часто мають різне розуміння межі здійснення ними функцій та повноважень*, через що існує загроза виникнення конфліктів між ними (А. Ткачук, Ф. Агранофф, Т. Браун, 1997).

Загалом, за результатами теоретичного аналізу літератури можна виокремити декілька способів розмежування функцій і повноважень місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування. Перший із них стосується діючої системи нормативно-правового забезпечення, починаючи із Конституції та Законів України, що визначають принципові межі функцій і повноважень як місцевих державних адміністрацій, так і органів місцевого самоврядування, до тих функцій і повноважень місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування, які базуються на принципах галузевої компетенції. Наразі одним із перспективних визнається спосіб укладання договорів та угод щодо спільної діяльності двох гілок публічної влади у відповідних галузях суспільного життя, що можуть конкретизувати відповідно до закону їх взаємні права та обов'язки. Хоча в умовах збройної агресії делеговані повноваження органів місцевого самоврядування відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» передаються військовим адміністраціям населених пунктів у межах територіальних громад (М. Пирога, І. Пирога, 2023).

Усе це дозволяє зробити висновок, що діяльність представників ОМС є досить складною за своїм змістом, і *передбачає виконання значної кількості функцій, як управлінського, так і психологічного рівнів, а самі представники мусять грати декілька принципово важливих для ефективності функціонування громади ролей: лідера, який набув знання щодо управління соціальними системами загалом і територіальними громадами зокрема і має відповідні вміння; творця-інноватора – особистості, яка творить і опановує інновації, спрямовує на їх творення й опанування мешканців територіальної громади; як наслідок – є менеджером, який володіє технологіями менеджменту і маркетингу щодо надання конкурентоздатних послуг у межах і поза межами територіальної громади; дослідником-розвідником, який орієнтований на пошук таких послуг, здійснення аналізу й моніторингу їх потенційної та реальної дієвості.*

У процесі своєї діяльності представник ОМС може взаємодіяти з різними статусними, соціальними й гендерно-віковими групами – від представників урядових структур до мешканців громади з девіантною поведінкою тощо. Отже, вони, виконуючи управлінську діяльність, мусять *уміти здійснювати конструктивне професійне спілкування з кожним зацікавленим мешканцем громади, застосовуючи гнучкий стиль взаємодії з ними.* Важливе значення при цьому в умовах війни має врахування ступеня близькості територіальної локації громади до бойових дій і той статус, який вона набуває – ТОТ (тимчасово окуповані території), території можливих бойових дій (тилові території), деокуповані території; території активних бойових дій тощо.

На кожній з цих територій в умовах війни більшою чи меншою мірою проявляються такі основні проблеми [24]: дефіцит бюджету й ресурсів громад, значна частина яких спрямована на адаптацію до воєнних умов, що обмежує можливості для розвитку; облаштування укриттів у школах, лікарнях та інших соціальних об'єктах, як наслідок – безпекові виклики; демографічні проблеми, що спричиняють зовнішню та внутрішню міграцію, як наслідок – проблеми з податковими надходженнями в бюджет громади водночас із проблемами соціально-психологічної адаптації до нового культурного середовища переміщених груп громадян на тлі недостатності прозорості та відкритого діалогу між громадянами та владою.

Особливої уваги при цьому потребує молодь, яка проживає чи перемістилася з тимчасово окупованих територій. Науковці зазначають, що попереду – аналіз правових аспектів окупації, наслідки втрати територіальної цілісності та гуманітарних наслідків для населення, процесів реінтеграції та відновлення довіри населення на окупованих

територіях, проектування соціальних та гуманітарних програм, які спрямовані на відновлення інфраструктури, освіти та забезпечення прав людини. Наразі для розгортання такої діяльності органи місцевого самоврядування тимчасово окупованих територій Запорізької, Херсонської, Донецької та Луганської областей рішеннями сесій Мелітопольської, Роздольської та Василівської місцевих рад Запорізької області створили місцеву «Асоціацію нескорених громад» (Н. Мішина, 2023, с. 20–21). Потенційна можливість їх успішної діяльності ґрунтується на унікальності української формули стійкості, яка базується на самоорганізації громад, сильних неформальних зв'язках, що компенсують недоліки інституцій під час кризи та допомагають громадам зберігати дієвість навіть у найважчих умовах, забезпечувати соціальну згуртованість та розвивати партнерські відносини з інститутами громадянського суспільства [24]

При цьому велике значення має одночасне здійснення громадської, культурно-просвітницької, пропагандистської діяльності, що пов'язані з *активною громадською позицією представника ОМС як мешканця громади, її презентацією в суспільно-інформаційному просторі* тощо. Про це опосередковано свідчать, на наш погляд, результати дослідження інтересу посадовців місцевого самоврядування до цифрових технологій залежно від їхніх «стосунків до роботи» та «позиції, пов'язаної з ініціативами», за якими підтверджено, що інтерес до реформи бізнесу та послуг зростає зі збільшенням ступеня серйозності розгляду, коли відповідно збільшується ймовірність того, що представники ОМС активніше шукатимуть рішення регіональних проблем (Е. Kano, К. Tsuda, 2023). Завдяки всьому цьому, активно використовуючи цифрові технології, територіальні громади та громадськість здатні брати активну і ефективну участь у прийнятті рішень щодо відбудови громади та здійснювати контроль за діяльністю владних структур, що посилює суб'єктність органів місцевого самоврядування.

ВИСНОВКИ / CONCLUSIONS

За результатами теоретичного аналізу літератури виокремлено психологічні особливості діяльності представників органів місцевого самоврядування (ОМС) у кризових умовах сьогодення як гілки публічної влади, що має як спільні ознаки з іншою гілкою публічної влади – органами державного управління (спрямованість на вирішення всіх проблем суспільного значення для певних територій, виконання суспільно значущих завдань і функцій та ін.), так і відмітні особливості, зумовлені своєрідним інтелектуально-вольовим відчуттям злитності із громадою, її цінностями

та інтересами, що відповідають як інтересам спільноти, так і інтересам кожного мешканця громади.

Як наслідок, йдеться про:

1) певну самостійність органів місцевого самоврядування у відносинах із центральною державною адміністрацією та її безпосередніми представниками на місцях, визначальну роль у формулюванні потреб і запитів громадян та розробленні на цій основі проєктів функціонування й відновлення громад, що в умовах суперечливості владних повноважень органів місцевого самоврядування і державної служби посилює значення мотивації діяльності представників ОМС у контексті відданості суспільній місії;

2) яскраво виражений суб'єктний характер діяльності представників органів місцевого самоврядування, що постійно ускладняється; передбачає розмаїття складних видів конкретної діяльності в умовах невизначеності й хаосу, властивим сьогоденню з одночасним зростанням відповідальності за наслідки прийнятих рішень;

3) творчий характер діяльності представників органів місцевого самоврядування через домінування нестандартних ситуацій; виражену прогностичну природу розв'язування завдань; необхідність прийняття відповідальних рішень у складних, інформаційно насичених ситуаціях, що зумовлюють необхідність опрацювання великого обсягу інформації, генерації нової інформації та її ретрансляції іншим людям – мешканцям громади – у вигляді відповідного рішення;

4) особисту участь представника ОМС у виконанні сформованого ним же професійного рішення й задач, що передбачає подвійний процес спонукання до дії, тобто спонукання себе та інших для досягнення цілей публічного управління;

5) високу психічну напруженість, інші негативні психічні стани, високу психологічну ціну через персональну відповідальність за результати діяльності, які є наочними і емоційно навантаженими через близькість до мешканців громади та наявність статусу такого мешканця в самих представників органів місцевого самоврядування разом із хронічним дефіцитом часу, постійним ризиком, що може спричинити професійні стреси, втомлюваність, погіршення здоров'я суб'єктів професійного благополуччя – представників ОМС, особливо в умовах війни;

6) можливість досягнення цілей ОМС лише за умови партнерської взаємодії з органами державного управління.

Констатовано доцільність розроблення та апробації моделі професійного благополуччя представників ОМС як важливого фактору ефективності їхньої діяльності в кризових умовах.

Перспективи подальших досліджень у цьому напрямі / Prospects for further research in this direction. Перспективи подальших досліджень полягають в емпіричному дослідженні ступеня професійного благополуччя представників органів місцевого самоврядування у складних умовах сьогодення, у теоретичному обґрунтуванні, розробленні та апробації програми сприяння їхньому професійному благополуччю з урахуванням виявлених психологічних особливостей діяльності тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ / REFERENCES

- [1] Верховна Рада України. (1996, Черв.28). *Конституція України № 254к/96-ВР, ст. 140–146. Розділ XI.* [Електронний ресурс]. Доступно: <https://is.gd/Fww5GH>
- [2] Верховна Рада України. (1997, Трав.21). *Закон № 280/97-ВР «Про місцеве самоврядування в Україні».* [Електронний ресурс]. Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>
- [3] Верховна Рада України. (2023, Трав. 02). *Закон № 3077-IX, ст. 249 «Про службу в органах місцевого самоврядування».* [Електронний ресурс]. Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3077-20>
- [4] Г. О. Балл, «Професійна діяльність і підготовка до неї у контексті розвитку особистості та становлення її духовності», на Міжнар. наук. конф. *Творча особистість у системі неперервної професійної освіти*; С. О. Сисоевої, Ред. Харків : ХДПУ, 2000, с. 34–39.
- [5] О. В. Батанов, «Територіальна громада», *Енциклопедія Сучасної України*, 2023. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://esu.com.ua/article-879248> Дата звернення: Лип. 10, 2025.
- [6] Верховна Рада України. (1997, Лип. 15). *Закон № 452/97-ВР «Про ратифікацію Європейської хартії місцевого самоврядування».* [Електронний ресурс]. Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/452/97-%D0%B2%D1%80#Text>
- [7] О. Євтушенко, Т. Лушагіна, *Місьцеве самоврядування в Україні: теорія та практика становлення.* Миколаїв, Україна : Вид-во Чорномор. держ. ун-ту імені Петра Могили, 2013. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://is.gd/VRs1A8> Дата звернення: Лип. 10, 2025.
- [8] О. М. Ільницький, «Психологічне забезпечення органів державної влади та громадських об'єднань в умовах воєнного стану», на Всеукр. наук.-практ. конф. *Психологічні та педагогічні проблеми професійної освіти та патріотичного виховання персоналу системи МВС України.*

- Вінниця : ХНУВС, 2023, с. 54–55. [Електронний ресурс].
Доступно: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/16275>
Дата звернення: Лип. 10, 2025.
- [9] Н. Ільків, О. Карий, О. Кушнарченко та ін. *Рада та громада або як залучати громадян до місцевого самоврядування*. Київ, Україна : Академпрес, 2003.
- [10] Р. С. Карагіоз, «Органи державного управління та місцевого самоврядування як елементи публічної влади», *Південноукраїнський правничий часопис. Правова система: теорія і практика*, № 4(1), с. 75–79, 2018. [Електронний ресурс].
Доступно: http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2018/4/part_1/21.pdf
Дата звернення: Лип. 10, 2025.
- [11] Л. М. Карамушка, О. А. Філь, В. В. Левковець, О. І. Альохіна, В. О. Михайленко, *Технологія психологічної підготовки персоналу держадміністрацій до роботи в команді*. Київ, Україна : Наук. світ, 2008.
- [12] О. М. Кокун, *Психологія професійного становлення сучасного фахівця*. Київ, Україна : ДП «Інформ.-аналіт. Агенство», 2012.
- [13] С. Д. Максименко, Л. М. Карамушка, О. В. Креденцер, Н. М. Бендерезь, А. М. Шевченко, «Психологічне здоров'я персоналу організацій: проблеми та технології забезпечення», *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, т 2, № 1, с. 1–9, 2020.
<https://doi.org/10.37472/2707-305X-2020-2-1-7-10>
- [14] Н. В. Мішина, «Тимчасово окуповані території: концепція здійснення місцевого самоврядування після деокупації», *Juris Europensis Scientia*, вип. 4, с. 18–21, 2023. <https://doi.org/10.32782/chern.v4.2023.4>
- [15] Є. В. Міщук, О. В. Лісевич, «Окремі аспекти дослідження визначення сутності понять "публічна влада" та "публічне управління"», *Інвестиції: практика та досвід*, № 3, с. 117–120. 2018. [Електронний ресурс].
Доступно: http://www.investplan.com.ua/pdf/3_2018/26.pdf
Дата звернення: Лип. 10, 2025.
- [16] В. С. Олійник, М. М. Ребкало, «Теоретичні засади організації місцевого управління та місцевого самоврядування в зарубіжних країнах та Україні», *Науковий вісник Сіверщини. Серія: Право*, № 2(13), с. 21–32, 2021. <https://doi.org/10.32755/sjlaw.2021.02.021>
- [17] В. Петренко, «Поняття, види та ознаки органів публічної влади», *Судова влада України*. 2016. [Електронний ресурс].
Доступно: <https://lh.pl.court.gov.ua/sud1617/pres-centr/news/295866/>
Дата звернення: Лип. 10, 2025.

- [18] І. С. Пирога, М. І. Пирога, «Роль місцевого самоврядування у відбудові в умовах воєнного стану», *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія: Право*, № 77(1), с. 117–123, 2023. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2023/06/20-1.pdf> Дата звернення: Лип. 10, 2025.
- [19] *Місцеве самоврядування як чинник стійкості тилу* / В. Г. Потапенко, В. О. Баранник, Н. В. Бахур та ін.; В. Г. Потапенка, Ред. Київ, Україна : НІСД, 2023. <https://doi.org/10.53679/NISS-analytrep.2023.02>
- [20] Секторальна платформа «Тимчасово окупованих та деокупованих громад». [Електронний ресурс]. Доступно: <https://hromady.org/tematichni-ta-sektoralni-platformi/vidnovlennya-teritorialnix-gromad/> Дата звернення: Лип. 10, 2025.
- [21] А. Ткачук, Ф. Агранофф, Т. Браун, *Місцеве самоврядування: світовий та український досвід*. Київ, Україна : Заповіт, 1997. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://www.csi.org.ua/wp-content/uploads/2017/08/Misceve-samovryaduvannya.pdf> Дата звернення: Лип. 10, 2025.
- [22] Г. Усова, «ВПО зможуть брати участь у місцевому самоврядуванні: деталі закону», *Право на захист*, 2025. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://r2p.org.ua/page/vpo-zmozhut-braty-uchast-u-mistsevomu-samovriaduvanni-detali-zakonu> Дата звернення: Лип. 10, 2025.
- [23] Ю. Ж. Шайгородський, Т. С. Андрійчук, А. Я. Дідух та ін. *Влада і суспільство: діалог через громадські ради*. Київ, Україна : Паливода А. В., 2011. [Електронний ресурс]. Доступно: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/166093/1/Vlada_i_Susp_Dialog_Gromad_Rady.pdf Дата звернення: Лип. 10, 2025.
- [24] «Як громади України забезпечують стійкість в умовах війни», на вебінарі Всеукр. асоціації органів місцевого самоврядування *Асоціація об'єднаних територіальних громад*. Київ, 2024. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://hromady.org/yak-gromadi-ukra%D1%97ni-zabezpechuyut-stijkist-v-umovax-vijni-pidsumki-vebinaru/> Дата звернення: Лип. 10, 2025.
- [25] V. Balakhtar, O. Bondarchuk, & S. Kazakova, «Career crafting literature meta-review», *Multidisciplinary Science Journal*, vol. 6, pp. 2024ss0741, 2024. [Online]. Available: <https://www.malque.pub/ojs/index.php/msj/article/view/2999> Application date: July 10, 2025.

- [26] E. L. Deci, & R. M. Ryan, «Self-determination theory: A macrotheory of human motivation, development and health», *Canadian Psychology*, vol. 49, is. 3, pp. 182–185, 2008. <https://doi.org/10.1037/a0012801>
- [27] Y. Fan, L. Guan, F. Shang, X. Yang, J. Hu, M. Liu, H. Ma, «Stress, Coping, and Mental Health Among Local Government Officials: A Longitudinal Study», *Journal of Loss and Trauma*, vol. 29, is. 8, pp. 903–923, 2024. <https://doi.org/10.1080/15325024.2024.2391895>
- [28] T. Forte, G. Santinha, M. Oliveira, & M. Patrão, «The High Note of Meaning: A Case Study of Public Service Motivation of Local Government Officials», *Social Sciences*, vol. 11, is. 9, p. 411, 2022. <https://doi.org/10.3390/socsci11090411>
- [29] E. Kano, K. Tsuda, «Analysis of Factors Affecting Local Government Officials' Interest in Digital Technology», *Procedia Computer Science*, vol. 225, pp. 1853–1861, 2023. <https://doi.org/10.1016/j.procs.2023.10.175>
- [30] V. Kovalchuk, «Features of the functioning of local government bodies during the period of martial law in Ukraine», *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Юридичні науки*, № 4(40), с. 398–405, 2023. <http://doi.org/10.23939/law2023.40.398>
- [31] I. Martyniuk, «Psychological features of leaders, necessary to the union territorial citizens of Ukraine», *Psychological Journal*, vol. 4, is. 8, pp. 100–114, 2018. <https://doi.org/10.31108/1.2018.8.18.7>
- [32] N. Pinchuk, O. Pinchuk, O. Bondarchuk, V. Balakhtar, K. Balakhtar, N. Onoprienko-Kapustina, M. Shyshkina, & O. Kuzminska, «Personal indicators of occupational stress of employees working remotely in a pandemic quarantine», *Educational Technology Quarterly*, vol. 2022, № 2, pp. 129–142, 2022. <https://doi.org/10.55056/etq.8>

Матеріал надійшов до редакції 10.08.2025 р.

PSYCHOLOGICAL FEATURES OF THE PROFESSIONAL ACTIVITY OF REPRESENTATIVES OF LOCAL SELF-GOVERNMENT BODIES IN TODAY'S CRISIS CONDITIONS

Tetiana Rynzhuk,

PhD Student in Psychology specialty 053 Psychology
at the Mykhailo Dragomanov Ukrainian State University.
Kyiv, Ukraine.

 <https://orcid.org/0009-0002-6292-7584>
pohurska@icloud.com

Abstract. The article explores the psychological features of the activities of representatives of local self-government bodies (LSB) in today's crisis conditions, when the problem of protecting and preserving the lives of residents of territorial communities is becoming more urgent due to the war in Ukraine, along with the need for innovative transformations in the context of reforms related to the development of the Ukrainian state. The relevance of the study is shown, the results of which make it possible to identify the psychological resources inherent in the personality of LGB representatives and the functions they perform, in order to optimize their activities and, at the same time, achieve professional well-being. The essence of local self-government as a branch of public power is revealed, which has both common (focus on solving all problems of public importance for certain territories, performing socially significant tasks and functions, etc.) and distinctive features compared to state administration bodies, which actualize a kind of intellectual and volitional feeling of unity with the community, its values and interests, which correspond to both the interests of the community and the interests of each resident of the community. The specifics and problems of the activities of local government representatives are highlighted: 1) a certain independence in relations with the central state administration and its direct representatives on the ground, a decisive role in formulating the needs and requests of citizens and developing on this basis projects for the functioning and restoration of communities, which, in the context of contradictory powers of local government bodies and the civil service, enhances the importance of motivating the activities of local government representatives in the context of dedication to the social mission; 2) the clearly expressed subjective nature of the activities of local government representatives, which is constantly becoming more complicated; it involves a variety of complex types of specific activities in conditions of uncertainty, or even chaos, inherent in the present with a simultaneous increase in responsibility for the consequences of decisions made; 3) the creative nature of the activities of local government representatives due to the dominance of non-standard situations; the pronounced predictive nature of the tasks being solved; the need to make responsible decisions in complex, information-rich situations, which necessitate the processing of a large amount of information, the generation of new information and its relay to other people – residents of the community – in the form of an appropriate decision; 4) the personal participation of the local government representative in the implementation of the professional decision and tasks formed by him, which involves a

double process of incitement to action, that is, inciting himself and others to achieve the goals of public administration; 5) high mental tension, other negative mental states, high psychological cost due to personal responsibility for the results of activities, the results of which are visible and emotionally charged due to proximity to community residents and the presence of the status of such a resident, along with a chronic shortage of time, constant risk, which can cause professional stress, fatigue, and deterioration of the health of subjects – representatives of local government agencies, especially in war conditions; 6) the possibility of achieving the goals of local government agencies is possible only under the condition of partnership with state administration bodies. The feasibility of developing and testing a model of professional well-being of local government representatives as an important condition for their effectiveness in today's difficult conditions has been established.

Keywords: local government bodies; subject, mental state; public authority; professional activity; responsibility; professional stress; professional well-being; public service; territorial community.

ПЕРЕКЛАД, ТРАНСЛІТЕРАЦІЯ / TRANSLATED AND TRANSLITERATED

- [1] Verkhovna Rada Ukrainy. (1996, Cherv. 28). Konstytutsiia Ukrainy № 254k/96-VR, st. 140–146. Rozdil XI. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <https://is.gd/Fww5GH> (in Ukrainian).
- [2] Verkhovna Rada Ukrainy. (1997, Trav. 21). Zakon № 280/97-VR «Pro mistseve samovriaduvannia v Ukraini». [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text> (in Ukrainian).
- [3] Verkhovna Rada Ukrainy. (2023, Trav. 02). Zakon № 3077-IX, st. 249 «Pro sluzhbu v orhanakh mistsevoho samovriaduvannia». [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3077-20> (in Ukrainian).
- [4] H. O. Ball, «Profesiina diialnist i pidhotovka do nei u konteksti rozvytku osobystosti ta stanovlennia yii dukhovnosti», na Mizhnar. nauk. konf. Tvorchia osobystist u systemi neperervnoi profesiinoi osvity; S. O. Sysoievoi, Red. Kharkiv : KhDPU, 2000, s. 34–39. (in Ukrainian).
- [5] O. V. Batanov, «Terytorialna hromada», Entsyklopediia Suchasnoi Ukrainy, 2023. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <https://esu.com.ua/article-879248> Data zvernennia: Lyp. 10, 2025. (in Ukrainian).

- [6] Verkhovna Rada Ukrainy. (1997, Lyp. 15). Zakon № 452/97-VR «Pro ratyfikatsiiu Yevropeiskoi khartii mistsevoho samovriaduvannia». [Elektronnyi resurs].
Dostupno: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/452/97-%D0%B2%D1%80#Text> (in Ukrainian).
- [7] O. Yevtushenko, T. Lushahina, Mistseve samovriaduvannia v Ukraini: teoriia ta praktyka stanovlennia. Mykolaiv, Ukraina : Vyd-vo Chornomor. derzh. un-tu imeni Petra Mohyly, 2013. [Elektronnyi resurs].
Dostupno: <https://is.gd/VRs1A8> Data zvernennia: Lyp. 10, 2025. (in Ukrainian).
- [8] O. M. Ilnytskyi, «Psykhologichne zabezpechennia orhaniv derzhavnoi vlady ta hromadskykh obiednan v umovakh voiennoho stanu», na Vseukr. nauk.-prakt. konf. Psykhologichni ta pedahohichni problemy profesiinoi osvity ta patriotychnoho vykhovannia personalu systemy MVS Ukrainy. Vinnytsia : KhNUVS, 2023, s. 54–55. [Elektronnyi resurs].
Dostupno: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/16275>
Data zvernennia: Lyp. 10, 2025. (in Ukrainian).
- [9] N. Ilkiv, O. Karyi, O. Kushnarenko ta in. Rada ta hromada abo yak zaluchaty hromadian do mistsevoho samovriaduvannia. Kyiv, Ukraina : Akadempres, 2003. (in Ukrainian).
- [10] R. S. Karahioz, «Orhany derzhavnoho upravlinnia ta mistsevoho samovriaduvannia yak elementy publichnoi vlady», Pivdennoukrainskyi pravnychyi chasopys. Pravova systema: teoriia i praktyka, № 4(1), s. 75–79, 2018. [Elektronnyi resurs].
Dostupno: http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2018/4/part_1/21.pdf
Data zvernennia: Lyp. 10, 2025. (in Ukrainian).
- [11] L. M. Karamushka, O. A. Fil, V. V. Levkovets, O. I. Alokhdina, V. O. Mykhailenko, Tekhnolohiia psykhologichnoi pidhotovky personalu derzhadministratsii do roboty v komandi. Kyiv, Ukraina : Nauk. svit, 2008. (in Ukrainian).
- [12] O. M. Kokun, Psykholohiia profesiinoho stanovlennia suchasnoho fakhivtsia. Kyiv, Ukraina : DP «Inform.-analit. Ahenstvo», 2012. (in Ukrainian).
- [13] S. D. Maksymenko, L. M. Karamushka, O. V. Kredentser, N. M. Benderets, A. M. Shevchenko, «Psykhologichne zdorovia personalu orhanizatsii: problemy ta tekhnolohii zabezpechennia», Visnyk Natsionalnoi akademii pedahohichnykh nauk Ukrainy, t 2, № 1, s. 1–9, 2020.
<https://doi.org/10.37472/2707-305X-2020-2-1-7-10> (in Ukrainian).

- [14] N. V. Mishyna, «Tymchasovo okupovani terytorii: kontseptsiiia zdiisnennia mistsevoho samovriaduvannia pislia deokupatsii», *Juris Europensis Scientia*, vyp. 4, s. 18–21, 2023. <https://doi.org/10.32782/chern.v4.2023.4> (in Ukrainian).
- [15] Іє. V. Mishchuk, O. V. Lisevych, «Okremi aspekty doslidzhennia vyznachennia sutnosti poniat "publichna vlada" ta "publichne upravlinnia"», *Investytsii: praktyka ta dosvid*, № 3, s. 117–120. 2018. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: http://www.investplan.com.ua/pdf/3_2018/26.pdf Data zvernennia: Lyp. 10, 2025. (in Ukrainian).
- [16] V. S. Oliinyk, M. M. Rebkalov, «Teoretychni zasady orhanizatsii mistsevoho upravlinnia ta mistsevoho samovriaduvannia v zarubizhnykh krainakh ta Ukraini», *Naukovyi visnyk Sivershchyny. Seriia: Pravo*, № 2(13), s. 21–32, 2021. <https://doi.org/10.32755/sjlaw.2021.02.021> (in Ukrainian).
- [17] V. Petrenko, «Poniattia, vydy ta oznaky orhaniv publichnoi vlady», *Sudova vlada Ukrainy*. 2016. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <https://lh.pl.court.gov.ua/sud1617/pres-centr/news/295866/> Data zvernennia: Lyp. 10, 2025. (in Ukrainian).
- [18] I. S. Pyroha, M. I. Pyroha, «Rol mistsevoho samovriaduvannia u vidbudovi v umovakh voiennoho stanu», *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho Natsionalnoho Universytetu. Seriia: Pravo*, № 77(1), s. 117–123, 2023. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2023/06/20-1.pdf> Data zvernennia: Lyp. 10, 2025. (in Ukrainian).
- [19] Mistseve samovriaduvannia yak chynnyk stiikosti tylu / V. H. Potapenko, V. O. Barannyk, N. V. Bakhur ta in.; V. H. Potapenko, Red. Kyiv, Ukraina : NISD, 2023. <https://doi.org/10.53679/NISS-analytrep.2023.02> (in Ukrainian).
- [20] Sektoralna platforma «Tymchasovo okupovanykh ta deokupovanykh hromad». [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <https://hromady.org/tematichni-ta-sektoralni-platformi/vidnovlennya-teritorialnix-gromad/> Data zvernennia: Lyp. 10, 2025. (in Ukrainian).
- [21] A. Tkachuk, F. Ahranoff, T. Braun, *Mistseve samovriaduvannia: svitovyi ta ukraïnskyi dosvid*. Kyiv, Ukraina : Zapovit, 1997. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <https://www.csi.org.ua/wp-content/uploads/2017/08/Misceve-samovryaduvannya.pdf> Data zvernennia: Lyp. 10, 2025. (in Ukrainian).

- [22] H. Usova, «VPO zmozhut braty uchast u mistsevomu samovriaduvanni: detali zakonu», *Pravo na zakhyst*, 2025. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <https://r2p.org.ua/page/vpo-zmozhut-braty-uchast-u-mistsevomu-samovriaduvanni-detali-zakonu> Data zvernennia: Lyp. 10, 2025. (in Ukrainian).
- [23] Iu. Zh. Shaihorodskiyi, T. S. Andriichuk, A. Ya. Didukh ta in. *Vlada i suspilstvo: dialoh cherez hromadski rady*. Kyiv, Ukraina : Palyvoda A. V., 2011. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/166093/1/Vlada_i_Susp_Dialog_Gromad_Rady.pdf Data zvernennia: Lyp. 10, 2025. (in Ukrainian).
- [24] «Iak hromady Ukrainy zabezpechuyut stiikist v umovakh viiny», na vebinari Vseukr. asotsiatsii orhaniv mistsevoho samovriaduvannia Asotsiatsiia obiednanykh terytorialnykh hromad. Kyiv, 2024. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <https://hromady.org/yak-gromadi-ukra%D1%97ni-zabezpechuyut-stiikist-v-umovax-vijni-pidsumki-vebinaru/> Data zvernennia: Lyp. 10, 2025. (in Ukrainian).
- [25] V. Balakhtar, O. Bondarchuk, & S. Kazakova, «Career crafting literature meta-review», *Multidisciplinary Science Journal*, vol. 6, pp. 2024ss0741, 2024. [Online]. Available: <https://www.malque.pub/ojs/index.php/msj/article/view/2999> Application date: July 10, 2025. (in English).
- [26] E. L. Deci, & R. M. Ryan, «Self-determination theory: A macrotheory of human motivation, development and health», *Canadian Psychology*, vol. 49, is. 3, pp. 182–185, 2008. <https://doi.org/10.1037/a0012801> (in English).
- [27] Y. Fan, L. Guan, F. Shang, X. Yang, J. Hu, M. Liu, H. Ma, «Stress, Coping, and Mental Health Among Local Government Officials: A Longitudinal Study», *Journal of Loss and Trauma*, vol. 29, is. 8, pp. 903–923, 2024. <https://doi.org/10.1080/15325024.2024.2391895> (in English).
- [28] T. Forte, G. Santinha, M. Oliveira, & M. Patrão, «The High Note of Meaning: A Case Study of Public Service Motivation of Local Government Officials», *Social Sciences*, vol. 11, is. 9, p. 411, 2022. <https://doi.org/10.3390/socsci11090411> (in English).
- [29] E. Kano, K. Tsuda, «Analysis of Factors Affecting Local Government Officials' Interest in Digital Technology», *Procedia Computer Science*, vol. 225, pp. 1853–1861, 2023. <https://doi.org/10.1016/j.procs.2023.10.175> (in English).

- [30] V. Kovalchuk, «Features of the functioning of local government bodies during the period of martial law in Ukraine», *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politekhnika»*. Serii: Yurydychni nauky, № 4(40), s. 398–405, 2023. <http://doi.org/10.23939/law2023.40.398> (in English).
- [31] I. Martyniuk, «Psychological features of leaders, necessary to the union territorial citizens of Ukraine», *Psychological Journal*, vol. 4, is. 8, pp. 100–114, 2018. <https://doi.org/10.31108/1.2018.8.18.7> (in English).
- [32] N. Pinchuk, O. Pinchuk, O. Bondarchuk, V. Balakhtar, K. Balakhtar, N. Onopriienko-Kapustina, M. Shyshkina, & O. Kuzminska, «Personal indicators of occupational stress of employees working remotely in a pandemic quarantine», *Educational Technology Quarterly*, vol. 2022, № 2, pp. 129–142, 2022. <https://doi.org/10.55056/etq.8> (in English).

Retrieved August 10, 2025
Reviewed August 30, 2025
Published September 24, 2025

отримано
рецензовано
опубліковано

This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.

© [Tetiana Rynzhuk](#), 2025